

Tư tưởng kém, nghị lực hèn, xin đừng lấy luân lý, lễ tục chuyên chế làm căn bản chữa lỗi cho mình

(Bài này Bồn - báo tiếp được đã lâu, nhưng chưa đăng kịp, sẵn gặp dịp này cái phong-trào phụ nữ tự sát đương còn, thì đăng ra cũng không muộn).

Một cái phong-trào phụ-nữ tự-sát, yếm thế, vì luân-lý, lễ-tục chuyên chế từ xưa, đương thanh hành ở nước ta, gây nên một cái vấn đề to lớn, làm cho các báo chương, tạp-chí, từ Bắc chí Nam bàn luận om sòm.

Số phụ-nữ tự sát nhiều nhất là trong mấy năm gần đây, mà dư luận bình vực, số chỉ em bác mạng, số sáng như là báo « Phụ-nữ Tân-văn » cơ quan của phụ-nữ.

Song xét ra, dư luận này chỉ có tướng thuật tấn kịch tự sát, và buộc tội cho luân-lý lễ-tục áp-chế, để bình vực cho chị em đã chết, và tố tình thương tiếc mà thôi, chứ không thấy báo nào tố ra cái thái độ ra sao cả.

Tôi, một phần tử của quốc gia, xét tình cảnh nước nhà hiện nay, bất kỳ vấn đề gì, cũng đều là cần thiết trong yếu cầu, không nên bỏ qua một việc gì. Nhưng theo tư tưởng của tôi, thì trong muôn ngàn vấn đề có một cái vấn đề chánh. Vì như cây gỗ, trăm ngàn nhánh đều do một cội mà ra. Những tôn giáo, lễ tục chuyên chế hủ bại đều vì như cành cây, bởi cái cội xấu chưa đốn đi được, thì nó « ứ » chồi mầm nảy mọc hoài, cho nên đối với các vấn đề phụ, tôi ít đề ý tới, và ý kiến hẹp hòi không đủ bàn.

Vừa rồi, đọc bài « Luân lý và pháp luật của xã hội hoặc một người dân bị phải chán đời trong báo Phụ-nữ Tân-văn số 120, rồi nhớ lại những bài như thế trong mấy tờ báo trước, tôi lấy làm tức giận lắm. Tức giận luân lý lễ tục chuyên chế hủ bại đã đánh, mà tức giận các cô tự hủy mình nhiều hơn.

Vậy xin đem ý kiến phôi bày ra đây, để độc-gia xem.

Tôi cũng nhận biết như ai rằng, phong tục luân lý của nước ta từ xưa đến nay, hay ít mà hai nhiều. Song nó không phải là cái hiện tượng tự nhiên không thể thay đổi được. Nó sanh ra bởi sự tổ chức của loài người.

Xưa kia nước ta tổ chức theo nguyên tắc chuyên chế, cho nên đạo đức, luân lý, phong tục, hình luật, gì cũng đều chuyên chế.

Ngày nay phong trào tấn hóa tràn khắp mọi nơi, ta nhờ đó được tinh thần đổi mới, biết yêu mến tự do, bình đẳng, tức là sự tổ chức theo nguyên tắc chuyên chế đã phải theo trào lưu mà biến tượng, thì khuôn khổ của nó

VỀ SỰ PHỤ-NỮ TỰ SÁT

cũng phải đổi khác. Như trên vừa nói, phong tục luân lý v.v... không phải là một hiện tượng tự nhiên (1), vậy thì chỉ tại ta không muốn xoay chuyển nó lại cho thích hợp, chứ không có cái « lực » mạnh tay trời bắt ta phải chết vì nó. Những ai cứ khoanh tay ngồi than phiền đạo đức chuyên chế, phong tục hủ bại, đều là người kém tư tưởng, hèn nghị lực cả vậy.

Thường nghe nói « muốn sanh tồn phải cạnh tranh », vậy trong khi đọc « nhân loại tiến-hóa », ta phải hiểu rằng, loài người phải trải qua nhiều cuộc cải-cách, rồi sau mới tiến-hóa được.

Cải-cách, trong một số báo Tiếng-dân lâu rồi, tác giả Minh-Viên có giải-nghĩa hai chữ cải-cách. Phá cái cũ để làm ra cái mới, hưng cái lợi trừ cái hại, phá hoại luân lý hủ bại cũ, lập ra đạo đức mới... đều gọi là cải-cách. Phàm cải-cách đều có cái hay, cho nên ta thường nghe nói gia đình cải-cách, luân lý cải-cách, v.v. chứ chưa nghe nói cường dâm là cải-cách, cha lấy con là cải-cách.

Những ai đã hiểu luân lý như thế là dở, phong-tục như thế là hại, gia đình như thế là chuyên chế, thì phải đứng lên làm cải-cách để phá tan cái đờ, cái hại, cái chuyên-chế đi, mà đem cái hay, cái ích, cái bình đẳng thay vào.

Đi bộ

Và chẳng cái tuổi trưởng thành là cái tuổi của xã-hội, chứ không phải của riêng ai mà ai được giết và áp-bức.

Người của xã-hội phải có cái bản phận đối với xã-hội.

Như thế, trong lúc mình làm việc theo ý muốn « phải phép » của mình, mà cha mẹ cản ngăn đánh đập, tức là cha mẹ (cũng là phần tử của xã-hội) đã phạm tội với xã-hội đó, ta phải lấy tư cách xã-hội mà đối phó một cách cương quyết. Tha tội cho cha mẹ và đủ to rằng ta là rợ lương thiện từ lâu rồi, ai lại vì cái sự chửi rủa của cha mẹ, xóm làng, mà tự hủy mình như các cô nói trên.

Xã-hội đương trái qua một cuộc cải-cách (phong-tục, cải-cách, luân lý cải-cách, gia đình cải-cách v.v...) mình là người của xã-hội, bổ trách-nhiệm không gánh vác, thế là thiếu bản phận, tội các cô không tránh được.

(1) Thiên-tướng tự-nhiên mà có hại, khoa-học ngày nay cũng có thể làm thành ra có ích được.

Người ngu dốt chẳng nói chỉ, song các cô tự-tử-lân này, đều là người có học biết cả, mà hành động vô ý thức như thế, thì luân lý bao giờ cải-cách được? gia đình bao giờ cải-cách được? Bởi thế tôi mới tức giận các cô. Dư luận không nên hùa theo các cô mà than phiền luân lý áp-bức, đạo đức chuyên-chế, để làm chỗ chữa lỗi cho các cô sau.

Trên mới là lý-luận và cái thái độ của tôi đối với việc làm của các cô. Dưới đây xin thuật lại hai chuyện để làm phương pháp giải quyết vấn đề tự-tử của các cô. (Các câu cũng thế).

1) Năm 1925, tại làng Thuận-lý (Đồng-hới) có chuyện bà già áp chế nàng dâu như vậy:

Bà già chừng 50 tuổi, nằng nặng đã được hai mặt con rồi, lại là con dâu sau hết nữa. Vậy mà cái « đức ác nghiệt » của bà già không bớt: đập đánh chửi mắng con dâu luôn. Nàng dâu này cũng chẳng vừa, lắm lúc quả lắm, cũng kháng cự lại bà ấy bằng những tiếng to.

Một hôm bà tức quá, đòi đi thăm mình, « tao chết đi cho rồi để vợ chồng bay ở với nhau cho sướng », miệng nói chân bước ra đi. Người chồng của nàng dâu kia, tức là con của bà, liền vác nạng đi theo. Bà đến rào (rào đó ra sông Đồng-hới) vừa gặp lúc nước lên, bà cứ liều mạng chạy xuống, chạy được một đoạn thì ngừng lại ra dáng thấy nước mênh mênh mà sợ, thì người con vừa chạy xuống giờ nằng ra bảo: muốn chết để con đi xuống cho mà chết, bà ấy hét om sòm một lúc, rồi hai mẹ con trở về, hết giận. Lại một hôm bà ấy bảo: chôn sống tao đi cho rồi.

Người con liền ra đảo hào, rồi kéo bà ra nhận đại xuống, bà ấy kêu vang làng xóm, nhưng làng giềng ai cũng biết tiếng bà rồi, nên im lặng. Một chiếc thuyền con lại hóa thuyền.

Cách vài hôm sau người con mới anh em xóm giềng đến phân xử hòa giải. Từ đó rồi trong gia đình mẹ con từ từ thuận hòa luôn.

Này giờ không nghe nói đến ông chồng bà ấy, chắc ông già tưởng ông chết rồi, không, lần trước thì ông đi làm thuê phương xa vắng, lần sau có ở nhà, nhưng vẫn biết vợ mình là vậy, nên ông không rủa rúng chỉ thôi.

Mấy vai trò trong chuyện vừa kể đây, đều là người quê mùa ruộng rẫy hết, người con là một anh trẻ mọt, lại sở đắc được một ít luân lý của Khổng-Manh nữa (?), vậy mà đối với con ma chuyên chế, họ đối phó thẳng tay. Tuy nhiên, không đến phải mang tiếng là bạo ngược bất hiếu.

2) Năm 1927, tại Savanna-khet (Laos) có dân nhà ông tri U... không là thợ mộc, ông gia bà gia đều là người ruộng rẫy, đã có một đứa con nên một rồi. Cái tình cảnh

cũng tương tự như người dân trong chuyện vừa kể trên. Bà già cũng vẫn là tay chủ động nhưng tránh tiếng, để mặc ông chồng bà ấy ra mặt. Ông này không phải trực tiếp sở đắc luân lý áp-bức của Tống-nho, nhưng tam cương ngũ thường, phu-sử từ vọng v.v... ông thuộc lòng lắm.

Người chồng có này không được khẳng-khải như người chồng có trên, nên buộc lòng phải theo phe nghịch là cha mẹ mà đối với vợ cười ra nước mắt.

Các cô có học-thức, lại ở nơi thành-thị, tư-do, bình đẳng, cải-cách, giải-phóng v.v... nói thân đâu lưỡi, cho đến thông thái như cô Lê-Dung trong tiên-thuyết « Nể nể ngàn duyên » (1), số sáng như cô Nguyệt-Hồng đi tu rồi mà còn ham đọc báo, vậy mà đối với luân lý áp-bức, gia đình chuyên chế, trước sau chỉ giải quyết bằng cái chết.

Sao các cô hèn lắm vậy! Nếu hết thấy dân-bà con-gái nước ta đều suy nghĩ vung về như thế cả, thì hỏi ai là người đứng lên đập đổ chế độ chuyên-chế cho chị em?

Hoặc có người nói rằng: Làm thân con gái đã mang tiếng là chuyên chế, thì tương lai không ai thêm ngó tới, cái thân bỏ liêc phải bỏ cái cực khổ.

— Vô lý, người dân-bà để chồng trong chuyện vừa kể trên, hiện nay vợ chồng con cái sum vầy, chứ không bị coi như một người thừa.

Hoặc nghe mang cha mẹ, thì nói là « cha mẹ đánh đập, xô, không có cơm ăn áo mặc. Cũng vô lý, các cô có học thức, bà lại không gây nên được một cái dư luận để bình vực các cô sao?

Tôi lại tôi xin nói một câu rằng: Xét các cô tự-tử-lân này đều do cái tư-tưởng hẹp hòi, cái gan dạ nhút nhát cả. Tôi xin chị em sau này đừng nhắm theo cái mục-dịch đó nữa, khẳng-khải bước lên đường cải-cách đi (luân lý cải-cách, gia đình cải-cách v.v, người có tư tưởng cải-cách, xã-hội không thờ ơ lãnh đạm với đâu.

Thư gửi và chị em trong nước nghĩ sao?

MÀN VIỆT (Vientiane)

(1) Trước có đảng báo Thần-chung, nay có xuất bản thành sách, có bản ở Tin-đức Thư-xã.

Hãy đọc Tiên-thuyết: VẬY MỚI TÌNH! ở trường thư-tư.

DÔNG-DU'ONG THO'I-SU'

SAIGON

AI thích coi hát Tây.

Năm vừa rồi thành-phố Saigon không chịu phụ-cấp tiền cho các bạn hát tây; nhưng đến năm nay thì lại có. Sau khi điều-định đầu đó xong xuôi rồi, ban ủy-viên M5-thuật cho hay rằng đến tháng Septembre này sẽ có một ban hát tây phần nhiều là đào kép Ý-dại-lợi sẽ đến thành phố ta để diễn tòng. Ban này xưa nay đã có tiếng, chắc nay mai đến đây sẽ được bà con ưa điệu hát tây hoan-nginh lắm.

Vi sao mà tàu Georges Philippar chấy

Tàu Andre Lebon vừa đến O-cáp, sở cảnh sát đã phải tàu riêng ra « đón » 98 người Trung-hoa làm công dưới tàu Philippar, và bỏ để tra xét nguyên-do bắt đầu mà tàu ấy phải chấy một cách lạ lùng như thế?

— Vì sao mà có vụ đó xét này? — Nguyên vì nhiều ông quan lâu lúc đến Marseille khai rằng, trong lúc thoát nạn thấy bọn thủy thủ Trung-hoa sắp hàng ngũ rất đẹp chỉnh ở trên boong, hình như họ đã biết trước những việc sắp xảy ra rồi.

Bởi lời khai đó, mà các nhà chuyên trách phải đánh dấu hỏi trong óc rằng: Có lẽ là bọn này muốn phỉ-chang? Nên họ làm ứng-kết rất kỹ càng, do viên cảnh-sát Vung-lau là Hen-nequin, viên thanh-tra Mat-tham Lariviere và viên tổng tra-ký phòng thương-mại Trung-hoa ở Chợ-lớn làm thám-ngôn.

Theo lời của bọn thủy-thủ này thì tại nạn ấy xảy ra là tại máy điện chấy.

Thi vô trường Kỹ-nghệ thiết-hành.

Chánh-phủ Nam-kỳ cho hay rằng đến 26 Septembre này sẽ mở cuộc thi tuyển học-sinh vào trường Kỹ-nghệ thiết-hành ở Saigon.

Người dự thi phải trên 16 tuổi và có sức lực mạnh-mẽ.

Số đăng tên ở tại xã-tây và các tàu-bộ các tỉnh, hạn đến 9 Septembre 1932 thì thời hạn nộp. Đơn xin thi phải kèm theo 1 cái giấy khai-sanh và 1 cái giấy trường-học.

Lúc đầu rồi thì mới đi xin giấy quen rồi-thuộc.

Những người dự-thi sẽ nhóm tại trường Kỹ-nghệ thiết-hành ở số 2, đường Chasseloup-Laubat ngày thứ hai 26 Septembre 1932 hồi 7 giờ ban mai, phải đem giấy căn cước đi theo để trình ra khi vô cửa. Những người ở xa đi lại Saigon để thi, nhà nước không có cấp tiền lộ-phí.

Đầu rồi thì học ở trường từ 2 đến 3 năm. Trong lúc học

thì khối phải tốn giấy mực, tiền ăn và áo quần, nhưng học phải làm giao kèo như vậy:

1) Lúc ra khỏi trường rồi phải làm tập sự trong cơ-pháo-thủ, đội máy-hay hoặc đội-chiến-xa (chaps d'assaut) trong một thời kỳ ba năm.

2) Phải làm việc trong 10 năm cho những xưởng thợ ở Nam-kỳ.

Thanh-niên!! Như thế nghệ-tính là câu phương ngôn, anh em chớ ham làm thầy thông thầy kỳ mà chẳng ngờ ngăn đến các nghề. Anh em nên mau tính-ngộ chuyên cần ai nấy cho có một nghề tinh, ấy là một điều may-mắn cho tiền đồ nước nhà lắm vậy.

35. của cô thiếu-nữ

Mới rồi có một cô thiếu-nữ gọi tên là M. Nguyễn-đức-Nhuân 35 và một cái thư, cây trao gửi số học lại cho hội Cứu-tế để gửi giúp cho đồng bào bị bão ở Trung-kỳ. Không biết cô thiếu-nữ ấy ở đâu, danh tánh là chi, bởi vì cô không muốn cho ai biết việc cô làm phước ấy cả.

M. Nguyễn-đức-Nhuân đã trao số học ấy cho ông Hội-trưởng hội Cứu-tế rồi.

Của ít lòng nhiều, Bồn-báo rất cảm ơn cô và khen ngợi cô vậy.

Tin buồn

Mới tiếp được tin ông Nguyễn-tri-Phương từ trần ngày 11 Mai tại Bão-Lóc (Lyntre), tôi xin trân-trong có lời chia buồn cùng tang-quyển và như là bạn tôi M. Nguyễn-xuân-Quang Thơ-ký Thượng-lực Saigon.

Triệu-trưởng-Thế P.N.T.V.

GIADINH

Rớt cánh tay

Ngày thứ sáu 3 Juin, tại Nhà-bè có xảy ra một cái nạn xe hơi làm cho một người hành khách phải cụt hết một cánh tay rất đau đớn.

Nguyên có hai cái xe hơi ở làng Tân-thuận-dông chạy về Saigon, cái xe số C. D. 70 chạy sau, cái xe số C. D. 479 chạy trước; xe sau mới bóp kèn xin xe trước cho mình qua mặt.

Ái ngờ khi hai xe vừa kề nhau, khúc đường ấy lại hẹp quá, nên hai hông xe cọ mạnh, làm bay tron một cánh tay của người hành khách xe C. D. 479, người đưa tay ra ngoài.

Mất một cánh tay, mau ra như xôi, đau đớn quá chừng. Người ta lật đặt chở vào nhà thương Giadinh cho lường-y

cứu cấp, chưa biết tánh mạng ra thế nào. Đi tàu đi xe mà để đầu gáy tay ở ngoài thật là một sự nguy hiểm quá.

HUẾ

Quay một con heo tòn hơn ngàn bạc

Tại trước nhà thương gần cửa Đông-ba ở trong thành đêm 26 tháng Mai vì quay một con heo mà phải tòn hết ngàn bạc. Sự ấy đã làm cho cả một thành-phố Huế đều khiếp hãi.

Số là hồi 4 giờ sáng bỗng nghe tiếng la cứu hỏa, những nhà láng giềng thức dậy trông thấy lửa đỏ rực ở một góc thành, chạy đến nơi thì mới biết là nhà phát hỏa.

Gặp khi có gió khá to, ngọn lửa cháy dữ, bao nhiêu người đến cứu hỏa phải chịu bó tay. Ngọn lửa lần lần bén qua cái nhà gạch ở gần bên cũng luôn đó mà cháy sạch.

Lửa đã cháy to mới có vòi rồng và đội lính cứu hỏa đến rồi, song cứu đã chậm quá rồi nên cũng không được kết quả mĩ-mãn.

Hỏi ra sự phát hỏa ấy do bởi quay một con heo mà vô ý để lửa cháy nhà. Tồn hai quả ngàn bạc.

HANOI

Vụ thật kết lớn

Thầy Hoàng-mạnh-Quý giúp việc ở nhà Bưu-điện Tỉnh-lục thuộc tỉnh Cao-bằng hôm vừa rồi « ầm » một số bạc 7.500 \$ ở két rồi đóng mất.

Sở-Bưu-điện được tin liền cho lý một-tham-hay, bấy lâu ra công tâm nã; thì nay đã tìm được kẻ gian nhân ở tại nhà người chủ của ý số 126 đường Huế.

Viên Cảnh-sát hỏi số tiền ấy dùng làm việc gì thì Quý khai rằng đã rút vào các sông bạc rồi.

Hiện nay Quý đương bị giam tại « nhà phao » để chờ ngày xét xử?

Ma cô bạc, bà con lấy đó làm gương.

Vô ruột thư nào làm vỡ lòng chủ xe? Thì chỉ có hiệu Continental của người Đức chế ra thôi.

Lâu mòn, không nổ bầy, không trơn, không trượt, mòn tới cỡ cũng không sao, ấy là mấy cái tánh chất đặc biệt của vô Continental.

SAIGON AUTO Etablissement TANG-QUANG-DI Đại lý độc quyền Đông dương 18-28 Rue Amiral Roze, SAIGON

NHI-DONG TIÊU-THUYẾT

N. 2

CÁI XE HO'I CỦA CẬU RÔ-BE

Khắc-thiện dịch thuật

I. CÁI CHAI NHÀ CHẤT ĐÓ SẮT CỎ-RICH.

(Tiếp theo)
Thế thì có lần cái đầu máy (moteur) nào không? Sao lại không? Nói rồi, cậu Rô-Bê chăm chỉ ngó anh, lo về ngay nhiên và hỏi rằng: « Anh bắt đầu máy để làm gì? » Cậu Rô-Bê lại sửa ắp nữa mới trả lời rằng: — Đỡ rồi em sẽ biết, hãy chờ anh chưa thể nói ra được, nhưng trong ít lâu nữa anh sẽ làm một việc hết người chờ em xem...

II. CHỢ BUY-XỜ

Qua thành sau lại tới phiên cậu Rô-Bê lên Ba-ri ở với chú. Được vài bữa cậu ben bảo Hăng-Ri dắt mình đi ra chợ Buy-xờ.

Một bữa mai ngày thứ hai kia, trời quang mây tạnh, mặt trời ấm áp, hai anh em được phép, cùng nhau lên chợ.

Tới nơi thì hai anh đã chật nhích, nhất là mấy chú buôn hàng ở trước cửa thành, đã trở đầu cổ, nhìn khách hàng buôn, còn mấy đứa trẻ bán heo, miệng la inh ỏi. Lại có

một lão bán thuốc nhỏ rằng, ăn mặc dị-kỳ, chẳng khác gì thầy pháp, ngất ngưỡng trên một cái xe sơn son thếp vàng, cây tai khoe phép.

Song le những giọng rao hàng, tiếng đàn hát, bộ môn của bọn bán thuốc đối với cậu Rô-Bê thật là vô vị. Anh em ben kéo nhau lại hàng bán đồ cũ, đủ vật quái kỳ. Cậu đứng ngắm giây lâu mà không chớp mắt, từ lâu mấy món hàng này có mãnh lực gì làm cho cậu không thể dời chân nhòm bước.

Bên những cây đồ lủng và đồ đồ ao quần cũ, lại có nỏ là bát, đĩa, chảo, son (casseroles), giây thêu đồng hồ, nỏ là đồ pít tông xe đạp, da thuộc, giây rơm, giây « sen » (chaï-neas) bao tay, nón kết (casquettes).

Thế thì tại sao Hăng-Ri hôm trước đã không phải là lời quá đáng vậy. Thật là đồ hàng đồ thừa. Gầm lại những cũng

điện, tinh thư, lần dài ở Baria cũng không thể cầm kích cậu Rô-Bê bằng dây hàng này. Thời thì đi chợ này, lại chỗ kia, lúc cái này, xáo cái nọ, quần quít trả giá mua hàng.

Thấy cái mặt mày tươi tỉnh nên nhà hàng cũng vui lòng tiếp rước nói chuyện. Dân này bảo: « Với em thì qua bán rẻ cho. » Dân kia nói: « Này, em lấy món này đi, thật là một dịp may đi... » Cái này không đáng giá bao nhiêu, qua cho em đó!.

Cậu Rô-Bê vẫn tỉnh-táo, không vì mấy lời đùa đây của họ mà đến nổi phẫn vãn, rón tri. Mỗi mỗi cậu đã sắp đặt sẵn sàng trong óc.

Bỗng nhiên cậu cười rộ lên một tiếng, làm cho ai nấy cũng ngạc nhiên. Như nhà vật lý học A-c-si-mét (Archimede) ngày xưa, cậu cũng la lớn lên rằng: « Tôi tìm ra rồi! »

Cậu chỉ đầu máy một cái xe máy đầu đã có mà hỏi

nhà hàng rằng: « Bao nhiêu? »

Thấy bộ tịch của ông khách bé-tý này, nhà hàng cũng phải phì cười rồi thảo cái đầu máy ấy ra. Tuy rằng đồ cũ nhưng các bộ phận vẫn còn nguyên.

Nhà hàng nói: « Này, em này qua bán cho em mười lăm phát lạng. Theo giá ấy thì cũng như qua vừa bán vừa cho em vậy. »

Rô-Bê là chàng kẻ gì mắc rẻ. Cậu vội vàng đưa tay lãnh món hàng quý báu kia rồi vui vẻ lấy ra mười lăm phát lạng mà bắt đầu cho đồ để tiền. Cậu trong lúc nghĩ nghĩ ở lại Ba-ri. Kể cậu làm mất lo tai điếc không kịp trả lời mấy điều mà cậu Hăng-Ri đã nêu ra quyết hỏi về việc mua bán điện rồi quay về. Cậu cứ cầm cái đầu máy về nhà, cậu Hăng-Ri thấy thế lại càng ngạc nhiên hơn nữa. Sau khi mua đồ tại cả mấy món đã bấy lâu mơ ước, cậu mới đành cùng em trở về. Cậu Hăng-Ri thì yên trí rằng

anh mình có tánh gần đó, nên mới cất tiếng hỏi:

— Anh có chắc rằng mấy món này sẽ hữu ích cho anh không?

Cậu Rô-Bê nghe hỏi thì phì cười, ngó em một cách rất đĩnh đạc ung dung mà đáp rằng:

— Em đừng có thấy thế mà buồn, anh đã nói từ trước rằng anh sẽ làm một việc hết người chờ em xem... Hiện nay anh còn sửa soạn đó. Em đừng thấy anh mua như vậy mà ngạc nhiên. Nhiều quá, anh ốm không hết, em ốm giảm anh một ít đi.

Lúc về tới nhà qua bà Bạch-Su là một trò cười cho mọi người, kể nói qua người bán tại, bình phẩm này kia, làm cho cậu Hăng-Ri tức giận trên hồng, không biết nói gì nói lại. Con cậu Rô-Bê, về một đêm nhích, mặc ai chế nhạo, mặc ai chế cười, chẳng hề nao

nung. Ai có hỏi tới, cậu chỉ trả lời bằng cái nư cười mà thôi. Kỳ thiết trong lòng cậu thỏa thích vô cùng.

Đến lúc trở về Bè-ác, cậu chờ theo một thông to tướng, đứng đó chờ kỳ quái, mua tại Ba-ri, lại xảy ra kịch khác.

Ông thân cậu nghe tin con đã đem góp đủ đồ kỳ quái mà mang về nhà, ông ben đưa tay lên trời, than rằng vô phước.

« Thế là thằng con điên rồi! Lúc tôi nói rằng đồ này thích của nó không phải là cái tiền thù sau này cho nó thì tôi lầm to, vì chính là cái kẻ đưa nó nhất tại nhà thương điên! »

Lần này lại phải có bà Xi-rô-do can thiệp vào mọi việc. Là nói:

« Nếu thằng nhỏ này không thích đồ chơi, nó chỉ ưa mua đồ xấu, như thế phỉch có hai giá không? Quanh tôi cho nó tiền mua đấy. »

(Còn tiếp)

Thuốc xức mụn VAN-ĐAI

Phạm đàn bà con gái, đương lúc xuân thời, qui nhứt là giữ gìn cho da mặt được mịn màng, trong trẻo. Người con gái đầu cho gương mặt xinh đẹp, miệng cười có duyên tới đâu nữa, mà nước da lại xù mọe mung, để lâu thành tàn nhang, thì coi cũng kém về yêu kiều, vì như hồn ngọc qui mà có tí có vết vảy.

Cho nên chúng tôi, đã từng thí nghiệm nhiều lần tìm ra thuốc này trị các chứng mụn trên mặt như mụn bọc, mụn kim, tàn nhang v. v. . .

Người nào mụn ít xức một trong ba đêm, mụn nhiều trong năm đêm thì hết. Mấy đêm đầu mới xức thấy da mặt có hơi ngứa, thì chờ sự, cứ xức hoài cho tới hết mụn. Đã có nhiều người dùng thử đều khen ngợi rằng: "Thuốc hiệu - nghiệm không có thuốc xức mụn nào hay bằng".

GIẤY BÀN MỖI HỮU LÃ:

Hũ lớn 1\$50. - Hũ vừa 1\$00. - Hũ nhỏ 0\$50

(Nếu ai muốn mua, hoặc muốn thử xin viết thư thương lượng với Mlle. Huỳnh công-Sau, Rue Luciana (Travinh). - Cũng có gởi bán tại Societes Ng.-đức-Nhuận Chợ-củ-Saigon.

P. S. Xức thuốc này, muốn cho tuyệt nọc thì nên dùng thuốc xổ - Tiêu-dam-tế hai con Voi - một tháng hai kỳ, thì không bao giờ có mụn.

TRAN-VAN-HAI

dit HAI-KY

HORLOGER

62-64, Rue Amiral Dupré - SAIGON

REPARATIONS

SIMPLES ET COMPLEXES

PIVOTAGES, PIÈCES DÉTACHÉES

Travail Soigné et Garanti
LIVRAISONS RAPIDES

Lãnh tốt hiệu Nguyễn-đức-Nhuận

Từ mười mấy năm nay bà kỳ Nào, Trung, Bắc ai ai cũng đều biết tiếng lãnh hiệu Nguyễn-đức-Nhuận là tốt, bền, giặt không trở, không gãy mặt, dùng cho đến rách cũng còn mới còn đen. Ngày nay cũng vậy, hiệu lãnh Nguyễn-đức-Nhuận vẫn đã có sẵn lò nhuộm, gia công nhuộm lãnh càng thêm tốt thêm bền, thật không có lãnh nào mà ăn qua cả. Lúc kinh-tế khuôn-bách này chưa tồn nên lựa lãnh bền chắc mà mua, không nên dùng thứ đồ hào nhàn, những thứ trôi lảng có ngời nhưng chừng mua về giặt, giặt một lần là gãy mặt, vài lần là nổ, nứt, như vậy là hại tiền. Muốn tránh đến tổn kém, cứ tồn nên đến hiệu Nguyễn-đức-Nhuận mà mua lãnh tốt về dùng sẽ thấy sự ích lợi cho mình.

TIN THÈ-GIÓI

PHÁP-QUỐC

Cochet vẫn giữ chức vụ vô-địch độc-chiến

Cuộc tranh vô-địch nghề tennis ở Pháp vừa mới xong hôm kia. Đi đến độ chốt thì Cochet gặp phải tường trẻ của nước Anh là Hugles.

Cochet (Pháp) hạ Hugles (Anh) trong bốn set: 6/4, 6/3, 5/7, 6/1.

Bay mau quá lẹ

Phi công Massotte mới đoạt được giải vô-địch hoàn cầu về việc cỡi máy bay bay mau, bay 300 ngàn thước chỉ có 1 giờ 32 phút 26 li, tính ra mỗi giờ bay được tới 308.779 thước.

Ông Bouisson và Jeannenney

Có tin ở Paris ngày 3 Juin cho hay rằng ông Bouisson mới đắc cử Nghị-trưởng Hạ-nghị-viện. Số người đi bỏ thăm là 511 người, mà ông được tới 501 lá thăm.

Ông Jeannenney cũng mới đắc cử Nghị-trưởng Thượng-nghị-viện: 245 người đi bỏ thăm, ông được 228 lá.

Spada vẫn còn ở ngoài vòng pháp-luật

Tại cũ-lao Corse ở phía nam nước Pháp, là quê hương của Hoàng - đế Na - bô - le-ông (Napoléon) lâu nay có mấy anh em Spada ăn trú nơi mấy chỗ rừng núi hiểm trở mà khuấy nhiễu lương dân, làm cho thiên hạ lo sợ đêm ngày. Từ năm ngoài đến nay, chánh-phủ Pháp có sai mấy đạo binh đến đó đánh dẹp và tìm bắt cho được mấy tay đầu đảng dám cựa tay làm chi được họ.

Số thứ bảy mới rồi, báo Trung-Lập có đăng tin hai anh em Spada đã bị bắt, nếu họ bị bắt thì tức nhiên đảng cướp kỳ phải tiêu rồi. Nhưng không, sự bất ngờ ấy là mấy trăm viên san-dam của quan Tổng-binh Ferrié bắt được tên Sébastien Spada là em của André

Spada mà thôi, chứ còn tên tướng cướp rất lợi hại kia là André Spada thì vẫn còn ở ngoài vòng pháp-luật.

Cò Earhart đến Paris

Cò Earhart là nữ phi-tướng Huê-kỳ, ngồi máy bay bay ngang Đại-lục-đương được bình an vô sự, ngày 3 Juin, cò ở Luân-đôn (Hông-mao) đã qua tới Paris (Pháp-quốc) rồi. Lúc cò vừa xuống xe lửa, thiên hạ xúm lại hoan nghinh cò lung lăm.

Bi

Tòa nội-các mới ra trước nghị-viện

Nội-các Bi cũng như Pháp, Đức, Áo, trong trung tuần tháng Mai thì bị đổ, vua Albert đệ nhứt phó trách nhiệm lập lại cho ông Renkin. Lập xong hội đầu tháng nay đã ra mắt nghị-viện: trong lúc bỏ phiếu tin nhiệm thì chánh-phủ Renkin được 101 lá, 73 lá nghị-viện. Coi đó thì biết nội-các Renkin cũng không được đại-lục số nghị-viện tin nhiệm.

HUÊ-KỲ

Một cuộc thí-nghiệm không hay

Huê-thành-đôn. - Nhà bác-sĩ hòa-học Mỹ là ông Jennings vừa rồi có phát minh ra được thứ hơi ngọt mà bộ hình rất đối hoàn chỉnh. Vài ngày sau đó bác-sĩ mới các nhà viết báo và ít kẻ tại mất trong thành-phố đến nhà để bác-sĩ thí-nghiệm cho mà coi. Trong lúc đương giảng giải bác-sĩ Jennings bỗng nhiên té nhào xuống đất chết tươi và một lát sau đó thì hết cả những người đi dự cuộc thí-nghiệm cũng đều ngã lăn ra chết như bác-sĩ vậy.

Bay từ Mỹ qua Âu

Hồi khuya ngày 3 Juin, có tin ở Huê-kỳ cho hay rằng phi-công Stanley Jauener là người nước Bồ-lôn (Pologne) đã cỡi

máy bay tại Linden (Nhu-do) để vượt ngang Đại-lục-đương và bay thẳng đến thành Var-sovie là kinh-đô nước Bồ-lôn mới đáp xuống.

Cái máy bay của Stanley Jauener sơn màu đỏ, giăng máy sức mạnh đến 220 mã-lực.

Đức

Cựu Thủ - tướng Bruning được khen tặng

Sau kỳ tuyên cử ở Phổ-lô-si Thủ-tướng Bruning xét rằng đảng mình không còn thể lực ở nghị - trường Đức mà làm công việc cho có hiệu-quả nữa, nên đưa đơn xin từ chức ngay. Tổng-thống Hindenburg mới đây có viết một bức thư lời lẽ rất thông-thiết gọi lại cho Thủ-tướng mà cảm ơn những việc mà bấy lâu ông đã giúp-đỡ cho quê - hương, trong thư nhiều khoản khen tặng Thủ-tướng một cách đặc-biệt.

ÊCH-BANH

Đuổi ra khỏi nước

Quan Tổng-đốc tỉnh Basque mới truyền lệnh đuổi 5 người ngoại-quốc ra khỏi nước Êch-banh, trong 5 người ấy có 2 người Nga và 1 người Not-hoc (Norvégien) hôm trước bị bắt về tội tuyên-truyền cộng-sân.

RU-MA-NI

Giết đồ người chết

Có tin ở Braille (Roumanie) cho hay rằng có một đảng ăn cướp dòn chuyên xe-lừa chở quan-tài bằng thép đựng xác viên sĩ-thần nước Thổ (Turquie) ở Varsovie đem về Stamboul mà đánh để giết nhiều cái hoa-li và hộp đựng đồ nữ-trang giá đáng mấy triệu. Ăn cướp bữa quan-tài, rình mấy hộp châu báu xoàn ngọc rồi đóng mồi.

Hãy đọc tiểu-thuyết:

1. Vây mới tình!
2. Xe hơi của cậu Rô-Bê đang nơi trường nhả và tư. Càng đọc càng thấy hay, mà khi đọc dứt rồi mới biết là hai bản tiểu thuyết có giá trị.

MÌNH SAO HAY LẮNG TRÍ QUÁ

Thứ thuốc «Điều phụng» được «lân hoàn» gọi là thứ thuốc bổ của dân-bà đây, hôm nào mình đau tới vô tiệm mua có bốn

năm hộp nhân chữ «L» nhà thuốc «Phùng» gia-viên số 123 đường Paris Cholon» cho mình uống bảy giờ mình ăn uống ngủ được, trong mình lại khỏe, vậy bảy giờ mình lại quên là nghĩ gì, đó cũng vì thứ thuốc hay nên hàng phu nữ thương hỏi mua không ngớt! Vậy chắc y có chủ đại-lý cho mình mua đây, Nguyễn-thị-Kính Saigon. Nguyễn-Hoàng Phú-nhuận (Saigon) và ở tại Namvang Maison Paul Báu.

Vì muốn bán hết hàng để dọn làm nhà báo cho rộng, nên kể từ đây những hàng lụa nhà hàng ông Nguyễn-đức-Nhuận sẽ bán đây, tính giá thật lỗ, cầm chừng bông la đủ màu nguyên giá 2\$10 một thước, ha còn 0\$70 một thước. Cầm chừng lót nguyên giá 1\$30 ha 0\$30 một thước.

Thượng-hải-thiết nguyên giá 2\$20 ha 1\$80 một thước.

Mình thừa bông nhưng 1 áo nguyên giá 24\$ ha còn 15\$.

Mình ren nguyên giá 15p.00 ha 8p.00 mình thừa bông dệt (crêpe georgette) nguyên giá 14p.00 ha 10p.00 thứ 12p.00 ha 8p.00.

Nhưng toàn tơ đen có ống màu nguyên giá 45p. một áo ha còn 30p.00 thứ 35p.00 ha còn 25p.00 thứ 30p.00 ha 20p.00.

Ni có sọc (fantaisie) nguyên giá 8p.00 một thước ha còn 5p.50.

Nên dùng

Dầu

TỪ - BI

Thật hay

Hỡi Đồng-bào

Nhứt'nghe tình, nhứt' thân vịnh, thì lại nhà PHẠM-THÉ-KINH mà học mấy đánh chữ trong một tháng đã thành nghề và có sửa các thứ máy đánh chữ, đồng hồ đủ kiểu, có bảo lãnh, khế-khẩu con dấu và một hia cầm-thạch v. v. . .

Sửa các thứ mô-tơ, đi-na-mô về xe hơi, quạt máy đủ kiểu.

PHẠM-THÉ-KINH

17, Rue Do-hau-Vi, Saigon

Téléphone N° 936

Bán đủ đồ phụ-tung Xe-hơi giá rất rẻ.

cho mượn và sửa máy viết, khác hình và thanh và da, làm mô-bia da cầm-thạch, khác con dấu và bản đồng.

Hàn máy và địa hạt Bắc-kỳ, bán sỉ có mailot giá rất rẻ, mua nhiều có huê hồng.

DỠ-NHƯ-LIÊN

17, rue Do-hau-Vi, Saigon

Téléphone 936

Mua áo mưa thì chỉ nên lựa hiệu "THE DRAGON".

Áo mưa hiệu "THE DRAGON"

là tốt và chắc hơn hết, dầu đi dầm ngoài mưa cũng không ướt mình được.

Giá 18\$00

một cái

CÓ ĐỦ CỠ LỚN NHỎ

Có

trữ bán sỉ và bán lẻ tại hiệu

Nguyễn-đức-Nhuận

48, Rue Vannier

SAIGON

(Nếu mua xin phụ thêm tiền gởi 1\$00, còn muốn

gửi cách lãnh hóa giao ngân thì xin trả 5\$00 trả ở.

TIỂU THUYẾT MỚI XUẤT BẢN

TẠI SÁCH IN VIỆT & FILS

Giá trọn bộ

Cái nhà bị mất, 8 cuốn.....	1\$00
Hiệp nghĩa phong nguyệt, 1 cuốn.....	2 00
Lê-triều Ly-thị, 5 cuốn.....	1 50
Giọt lụy thương tâm.....	0 50
Trăm gây binh rơi.....	0 50
Nam nữ anh hùng.....	0 25
Biên thám đầy vơi, 5 cuốn.....	0 75
Sự tử cừu vợ, 2 cuốn.....	0 30
Nợ duyên gì.....	0 09
Lỡ một lần hai.....	0 09
Lấy Phạt cầu chồng.....	0 09
Ngân chôn quang trường.....	0 15
Họa xưa ong cũ.....	0 20
Nữ sao cho ven.....	0 15
Kẻ rẽ chơn đầu, 2 cuốn.....	0 30
Cô giáo Yên-Hoa, 2 cuốn.....	0 20
Giấc mộng phù sinh.....	0 40
Thiện ác đảo đầu, 2 cuốn.....	0 30
Cánh nhà quê, 6 cuốn.....	0 90
Hồ thâm, 3 cuốn.....	0 36
Hắc y đạo sĩ.....	0 12
Thiên-thu trường hân, 2 cuốn.....	0 20
Duyên ai nấy gặp, 4 cuốn.....	0 18
Trăng khuyết lại tròn, 2 cuốn.....	0 20
Bức tranh thời sự.....	0 12
Vô oan trái, 4 cuốn.....	0 48
Mạng nhà nghèo, 3 cuốn.....	0 36
Thuyền-quyên mây mặt.....	0 15
Vị nghĩa đoạn tình, 3 cuốn.....	0 45
Ông Tơ các cô, 2 cuốn.....	0 70
Sắc dục hai anh hùng, 2 cuốn.....	0 60
Nghĩa đen tình đỏ, 2 cuốn.....	0 60
Trộn đạo chung tình.....	0 30
Hai cô tuyệt sắc.....	0 30
Ý thế cương quyền.....	0 12
Vị tình bạc nghĩa.....	0 30
Cuộc đấu xảo Paris.....	0 30
Những muốn vach trời.....	0 30

Sách

GIA CHÁNH

Có bán tại Bảo-quản Phụ-nữ Tân-văn. Sách này chia làm 4 phần:

Phần thứ nhứt. - Chỉ cách nấu 101 món ăn thượng. - 20 món đồ bắt. 10 món đồ chay.

Phần thứ nhì. - Chỉ cách làm 80 món bánh và 30 món mứt.

Phần thứ ba. - Bàn về cách sắp đặt cỗ bàn, việc ăn uống, cách chưng dọn, cách tiếp đãi văn văn.

Phần thứ tư. - Phụ thêm mục gia-dinh thường-thức để giúp chị em việc vật-vanh trong nhà.

Sách in giấy thiết tốt đẹp để dờ, bìa sách lại chính tay nhà mỹ-thuật là cô Lê-thị-Lưu học-sanh trường Mỹ-thuật Hanôï vẽ giúp.

Giá mỗi cuốn: 0\$80 phải phụ thêm 0\$20 tiền gởi và không có bán theo cách lãnh hóa giao ngân.

Đôi với việc đại-biểu Trung-kỳ đánh giặc thép

(Tiếp theo trang nhất)

Việc hai vợ chồng M. Nguyễn-đức-Nhuận đi chức Hội-chợ phụ-nữ, mà bị mấy tờ báo công kích, tôi và tờ báo này vẫn nhứt định không can thiệp vào. Vì tôi nghĩ anh em nghị hai vợ chồng M. Nguyễn-đức-Nhuận gian tham về việc nghĩa, nên muốn chờ bản hội tố-chức, mà trong đó có những người như ông Đốc-tơ Nguyễn-xuân-lai, ông Nguyễn-dinh-Tri, hai ông trang-sư Trịnh-dinh-Thảo và Diệp-văn-Kỳ, xem xét công việc cùng số sách tiền bạc ra sao, nếu quả có việc gian tham, bấy giờ tôi sẽ tố bày ý kiến. Tôi muốn lấy chứng cứ chắc chắn làm gốc cho sự phẩm bình.

Tôi nghĩ mấy ông đại-biểu Trung-kỳ đánh giặc thép và Hội-đồng Cứu-tế, phân-kháng về việc hội phái M. Nguyễn-đức-Nhuận ra Trung-kỳ xem xét tình-hình nạn dân thì tôi lấy làm lạ. Tôi thấy việc Hội-chợ và việc phái M. Nguyễn ra Trung-kỳ là hai việc khác hẳn nhau, thế mà mấy ông lại làm một, mượn việc Hội-chợ mà nói đến việc phái M. Nguyễn ra Trung-kỳ, tôi cho cái thái độ của mấy ông làm như vậy là khiếm nhã với Hội-đồng Cứu-tế và anh em Nam-kỳ.

Bởi vì việc hội Cứu-tế phái M. Nguyễn đi xem xét tình-hình nạn dân, để liệu sự cứu cấp, là một việc rất có hảo tâm, mà việc Hội-chợ là việc riêng trong Nam-kỳ, nên để cho dư-luận và báo-giới trong này xét đoán và phẩm xữ, hà tất mấy ông đại-biểu ra ở ngoài ấy lại phải can-thiệp vào?

Bởi suy nghĩ như vậy, nên tôi mới viết cái bài đã ra bữa thứ hai đó, mà tôi ra tới đồng ý-kiến với mấy ông trong ban trị-sự của Hội-đồng Cứu-tế. Được-giả coi tờ báo của hội Cứu-tế đáng ở bên đây thì thấy.

Cái ý-kiến trong bài ra bữa thứ hai, là vì tôi coi việc cứu-tế nạn-dân là trọng hơn, và chính là do lương-lâm tôi mới viết ra, tôi vui lòng lãnh lấy trách-nhiệm.

Nguyễn PHAN-LONG
(D. N. N. 3 Juin 1932)

VÌ MẤY BỨC ĐIỆN-VĂN

Việc cứu tế ở Trung-kỳ chịu trở ngại

Hôm kia, báo Luc-tinh Tân-văn đã đăng lời bố cáo của ban trị-sự hội Nam-kỳ Cứu-tế Nam-dân, nói rõ rằng nguyên-nhưn vì hai bức điện-văn của bốn ông đại-biểu Trung-kỳ phái đi cứu-tế bất bình, nên phải hoãn việc cứu-tế anh em bị nạn ở miền đó lại. Món

tiền 3.000\$ dự bị sẵn sàng để gửi ra cứu cấp thêm, thì nay hội định để dành lại mua lúa giống giúp cho nông dân ở Nam-kỳ đang bị thiếu hụt không có mà làm mùa tới.

Thế thì một hai người nào chủ trương việc phân-kháng ông Nguyễn-đức-Nhuận, đã đem nhập việc Hội-chợ và việc cứu-tế lại làm một, thì nay trước công chúng, trước lương-lâm của họ, họ nên nhận lấy cả trách-nhiệm về chuyện cứu cấp anh em ở Trung-kỳ bị trở ngại như vậy.

Hôm nhóm hội Cứu-tế ngày 23 Mai, ban trị-sự vì thấy tình-cảnh khẩn-khách ở Nam-kỳ hiện giờ, nên không muốn mở cuộc lạc-quyên, nhưng vì tình-dồng bào phải cứu giúp lẫn nhau, hội bên tỉnh này ra nhiều cuộc vui để lấy tiền, phụ vào việc cứu-tế. Bữa đó tôi xin hội xét như phải hội cứu cấp thì nên xuất ngay ra 10.000\$, trong món tiền của hội còn lại là 38.000\$, để giúp cho đồng bào miền Nam Trung-kỳ thì chắc mau lẹ hơn là để chờ mở cuộc lạc-quyên giữa lúc mọi người đều nghèo túng này.

Có nhiều ông trong ban trị-sự nghĩ rằng hiện thời chưa biết cái chọn tình tại nạn của anh em ngoài ấy ra sao, có bị tăng-thiểu đói-lạnh-hiêu-không; bởi vậy ngay bây giờ hội hãy lấy ra thêm số bạc 3.000\$ nữa; làm khoản cứu cấp, thêm vào khoản trước kia đã gửi đi 5.000\$ rồi; còn 33.000\$ thì hội phải để phòng khi cứu cấp những cái nạn bất kỳ xảy ra ở trong Nam ta.

Tôi thiết nghĩ bây giờ có bao nhiêu người ở chỗ bị nạn, đang đói cần ăn, đang khổ cần cứu, thì lẽ nào hội Cứu-tế lại để tiền ở tủ mà chờ ta công-giải tại nạn xảy đến vậy sao?

Nhơn vậy, tôi nói hội phải người đến tập thể bị nạn mà quan sát rõ ràng, nếu gặp phải thì nên cứu cấp nhiều cho người bị nạn lúc này, thì hội phải bỏ tiền ra cho đủ mà cứu cấp. Song lúc này đem bạc ra phát thì có nhiều chỗ bất tiện, thứ nhất là sợ có người ta đem tiền ấy ra dùng việc không chánh đáng, chẳng hóa ra sai với mục-đích và cái hảo tâm của hội đi? Chỉ bằng hội cho một phái-viên của hội đi ra tận nơi mà xem xét coi đồng bào bị nạn cần dùng thứ gì, thì hội lấy tiền hội, cứ mua ngay thứ đó gửi ra cho như mấy năm trước hội gửi gạo ra mà phát cho đồng-bào bị đói ở Bắc-kỳ vậy.

Cả hội đều tán-thành việc cử phái-viên đi. Nhưng trong hội thì ông nào cũng bận việc nhà không rảnh đi được; riêng phần tôi cũng vì bận việc nhà và lại cũng vì tôi không muốn ra cái cuộc đi điều tra đó,

thành ra tôi phải tránh tiếng, không dám nhận cái chức vụ đi điều tra đó.

Chỉ còn có ông Nguyễn-đức-Nhuận chịu nhận đi. Nói ngay ra, nếu có ông nào khác mà đi được, thì tôi cũng không tán-thành việc cử ông Nhuận đi, nhưng vì trong 6 ông ở trong hội, không một ai đi được, thì tôi cũng phải vui lòng về việc cử đi đó, chờ sao bấy giờ. Có đến tôi muốn nói rõ, số dĩ tôi không muốn để ông Nhuận đi, chỉ là vì một lẽ xét đoán riêng của tôi, chứ không phải là vì việc ông bị công kích về Hội-chợ phụ-nữ đâu.

Việc cứu tế nạn dân là một việc cần làm, tôi nghĩ hội đương lúc muốn biết rõ tình-hình của dân bị nạn, để định liệu việc cứu cấp, thì đầu ông Nhuận đi, không phải là một việc thiệt hại gì cho đồng-bào ở Trung-kỳ, đến đời bốn ông đại-biểu phải phân-đội. Thiết cái cử-chức của bốn ông đại-biểu ở Trung-kỳ làm cho trở ngại việc cứu-tế, tôi lấy làm lạ lùng lắm.

Hội đương xin chánh-phủ điều tra coi có phải thiệt bốn ông đại-biểu ta có kỳ tên hai bức điện văn « báo hại » kia không? Nếu phải vậy thì trước mắt đồng-bào, trước lương-lâm của bốn ông, bốn ông gánh lấy cái trách-nhiệm về việc cứu-tế trở-hở hôm nay.

Trái lại, nếu có quan-tiên-tân nào đã mạo danh nghĩa để làm công, thì tôi ước ao cho pháp luật trừng trị một cách nghiêm khắc, mà đồng-bào cũng phải vạch mặt nó ra, để công chúng biết, vì chút việc riêng tư ở đâu, mà nó làm cho một công cuộc «mười lăm» của Hội Cứu-tế phải bị trở ngại như bây giờ. Than ôi! Trong lúc lấy tư làm công, cái quan-mang lại như thế này, ai kia có biết số đồng-bào ngồi ngóng việc cứu-cấp ra sao không?

NGUYỄN-VĂN-SÂM

(Trích lục Đuốc-nhà-Nam ra ngày 3 Juin 1932)

May khéo, cắt đúng, giá rẻ là mấy cái đặc-tánh của tiệm: PHAN-BÁ-LƯƠNG 118, Rue Espagnole, Saigon

CÁI ĐẠO-DỨC CỦA NHÀ LÂM BÁO

Lời khuyên ông DIỆP-VĂN-KỶ và ông NGUYỄN-VĂN-BÁ

Trong cuộc công-kích Hội-chợ, phân-đội Phụ-nữ Tân-văn này, tuy có ba tờ báo mà tư-trung chỉ có một tờ Công-luận là những người đứng đầu trong tòa-soạn có danh hơn hết. Đó chúng tôi muốn nói về ông Nguyễn-văn-Bá và ông Diệp-văn-Kỷ. Chẳng những có danh vị một ông là Trang-sư, một ông là chí-sĩ (?), mà cũng có danh về nghề làm báo mấy năm nay. Từ hồi hai ông chủ-trương tờ Đông-Pháp thời-báo cho đến tờ Thần-chung, trong làng báo, chẳng xa lạ gì, có lẽ thiết-sự ra sao, người ta biết hết; chứ còn ở ngoài thì họ vẫn tôn-trọng hai ông là thủ-thánh của nghề báo quốc-âm.

Bất luận cái danh ấy ra-sao, theo thường-tình, đã được danh rồi thì phải giữ. Mất đi là uổng lắm. Đương ngồi trên giường cao chiếu sạch, bỗng-nhưng từ đâu xuống dưới vũng bùn, cái đó chỉ có người nào vung đại-lâm mới làm mà thôi. Mu Hoan-thư là con uý có tánh ghen-tương tật đố mà nó còn biết nói câu « đại-chí chẳng giữ lấy nền » kia mà.

Vậy mà, ông Kỷ, ông Bá, hai ông ở! chúng tôi coi hai ông sao mà tâm-thường quá! Tờ Công-luận ngày nay so với tờ Đông-Pháp thời-báo và tờ Thần-chung hồi trước, nó một trời một vực thế nào, cái đó thời đã đành dứt đi, chẳng nói làm chi. Chứ còn đến cái đạo-dức của nhà lâm báo mà hai ông không biết giữ, thì chúng tôi cũng nghĩ mà thương-hại cho hai ông lắm đó.

Đạo-dức của nhà viết báo là gì? Ngoài các điều khác ra, chưa kể: có một điều là: ngay-thời, có sao nói vậy, đừng đợi đến nói rồi mới đến danh-định người ta.

Ông Kỷ là lâm-lâm! Chúng tôi mới nói tới đó, ông sáng ý, chắc ông nghĩ lời mà nói tới rằng: « Ngay thật cũng theo việc, chứ còn cũng có việc vốn không có mà đặt điều để nói mà chơi cho vui, có hại chi đâu? »

Nhưng mà, cho phép chúng tôi nói ông câu ấy sớt đến đi. Đại-phạm việc gì bịa ra để cười, là việc ấy không có hai gì cho ai hết kia mới được. Và lại, cũng không ai có thể bình-không mà đặt ra được, thế nào cũng phải có một vài mà đặt thêm ba bốn, theo tục thường nói « có ít xét ra nhiều », như thế thì câu chuyện mới có màu-mè, và kẻ xem mới lấy làm ngộ-ngĩnh mà cười.

Chỉ như việc không có một chút nào hết mà dám nói-tạo-ra, nói để cho người ta mang sỉ-nhục rồi mình lấy làm đắc-thắng.

ý; cái đó thì là tiêu-nhân quá, xin hai ông cho phép chúng tôi nói sáng ra là vậy đó, kéo hai ông chưa biết.

Người xưa có nói: « Thương nhân dĩ ngôn, thậm ư dao-kiểm »; lấy lời nói làm cho người khác phải đau-dớn như bị thương, thì còn quá gươm dao. Câu ấy đầu hai ông chưa nghe đi nữa, chứ ai này tâm-ý đồng nhau, nếu hai ông suy-nghĩ cũng sẽ thấy khi nào mình bị người ta nói chàm đến mình-đời cũng đau dớn như vậy chứ sao?

Huống khi trong cuộc công-kích Hội-chợ của tờ báo hai ông, có cần gì phải đặt điều nói láo làm cho người ta đau-dớn làm chi? Hai ông bỏ việc Hội-chợ đi không nói mà nói đến cá-nhân, lại bịa-đặt đều si-nhục cho người ta, thế thì cái đạo-dức của hai ông ở đâu, chúng tôi dám hỏi?

Nếu là kẻ tiêu-tốt vô-danh, thời thì bỏ qua đi cũng được. Song hai ông là người có tên tuổi giữa này, sao hai ông lại đem bừa-bơ bôi lên mình để làm nhục cả hàng tri-thức?

Nhơn những sự đó xảy ra rồi bà-con sẽ điếm vào mặt hai ông thì hai ông lấy gì rửa nhục bấy giờ?

Đây, tang-chứng đây. Bài ở mục « Câu chuyện hằng ngày » của qui-báo Công-luận ra hôm thứ bảy 4 Juin, chúng tôi mượn đăng toàn bài lên đây cho hai ông xem lại, và cũng trình công-độc-giải của chúng tôi nữa.

Tâm-lòng từ-thiện từ-đây xin chữa

Ngươi hiền mừi rí rá, trong phỏp ngon đến khi từ-khi từ. Tân-Việt ngồi cầm viết chầm mực, mực khô rồi chầm lại, tuồng như thông thả cho đến nơi ở không ngồi chầm mực mà chơi vậy.

Buồn quá buồn viết, thơ tay vờ bầy vào chông sọc gập gùp. Kiều đó ra đọc nhâm cứu: « Tâm-lòng trinh-bạch từ-đây xin chữa ».

Đọc câu của Kiều mà bắt nhớ đến ông Nhuận. Nhờ mấy bữa rày ông bị cái dư-luận xôn xao, trong Nam thì bị mấy tờ báo công-kích, ở Trung-kỳ lại bị mấy ông đại-biểu đánh giặc thép vô-dồng-tình với dư-luận trong Nam làm cho ông

Nhuận bài xát. Nhờ lời này lại tuồng tuồng ra cái tấn tuồng đêm khuya canh vắng, ông Nhuận đến nhà quan huyện Cù, khóm róm bước vào cầu cầu. Quan huyện Cù la quở rắng: « Chui mầy rồi quá. Hội cứu-tế là cứu dân nghèo nàn kia chứ cứu gì tội lỗi chủ mầy đâu được. Ông Nhuận liền quì dưới gatch, hai tay vịn gối quan lớn, và khóc (Đường cưỡi, cái khóc là biệt tài của ông Nhuận) và thưa: Quan lớn ơi! « Tâm-lòng từ-thiện từ-đây xin chữa ».

Nghĩ tới có Kiều mình lấy làm thương-hại cho, làm thân con gái chỉ có chữ trinh thì đời phải thế bỏ chữ trinh thì đời của cô con gì?

Nghĩ tới ông Nhuận thì mình lại tức cười cho ông. Ông nhờ tâm-lòng từ-thiện, ngoài cái lợi còn được cái danh, nên ông thế đẹp tâm-lòng từ-thiện đi thì đời ông còn chi nữa.

TÂN-VIỆT

Đó, bài của hai ông viết ra, rồi bây giờ hai ông đọc lại, thử nó ra sao? Hai ông chắc cũng còn lấy làm đắc-ý mà cười, song theo kẻ thức giả thì họ sẽ hai ông làm đó.

Viết làm gì vậy? Công-kích như vậy mà hơn ai? Trong đó có sự lý gì về việc Hội-chợ không? Chúng tôi tưởng đến con mèo nó cũng còn biết là vờ vờ làm dó hai ông à!

Việc gì phải không thì nói, chứ ông Nhuận sao lại phải qui-phải lay ông Cù? Không khi nào ông Nhuận lay và khóc trước mặt ông Cù được, cũng như ông Kỷ ông Bá không khi nào lay và khóc trước mặt ông Jules Haag hết, hai ông có nhìn nhận vậy chăng?

Hầu trước kia thì đảng này không có báo hằng ngày. Bữa nay có rồi, Giá chúng tôi muốn nói như cách hai ông thì nói sao lại không được?

« Ông Bá trước kia bị đuổi khỏi tòa-soạn Công-luận, « sau rồi nhờ ông lay lục ông Jules Haag qua, đến nói có « lần ông đã chịu rửa đi cho « con gái ông Jules Haag; ông « này thấy tội nghiệp làm mới « cho vào làm trở lại. « Còn ông Kỷ mới bữa cuối « tháng này, vì báo sứt quẻ bị « ông Jules Haag bắt lương. « Ông bên xin thêm vào trong « tờ giao-kèo rằng mới đêm « đến đêm báo cho ông Jules « Haag hai giờ, ông Jules Haag « mới chịu trả đủ. »

Xin hai ông coi thử, phỏp-sử chúng tôi cũng tiêu-nhân như hai ông, đặt chuyện ra mà nói như vậy, hai ông có mang nhục không? Huống chi câu chuyện của chúng tôi đó nó không trùng cả mười, chứ cũng trùng được bảy tám, thế mà chúng tôi còn không thêm nhứt vào báo làm chi cho dư-tò báo!

Thứ đặt chuyện ra mà nói xấu nhau thì chẳng có ai mà kém ai cả. Có đến kẻ ai muốn làm quân-tử thì không nên như vậy, hai ông có biết?

Chúng tôi xin khuyên hai ông rày về sau còn có tài liệu gì công-kích Hội-chợ nữa thì cứ đem ra mà công-kích đi. Còn như đã qua rồi thì cũng nên cuốn gói rút binh cho sớm. Chứ còn hề càng lảo-xược chừng nào thì làm cho cái nhân-cách đề-mạt chúng ông, hay gì đó hai ông, một ông Trang-sư, một ông chí-sĩ (?)?

P. N. T. V.

Giá báo mới của Phụ-nữ Tân-văn

Phụ-nữ Tân-văn ra hằng ngày, nhưng ngày thứ năm thì ra thành tập 32 trang, giá mới: Mua trọn thì cả năm 18\$ 00; nửa năm 10\$ 00; ba tháng 5\$ 50.

Mua nội phần hằng ngày thì cả năm 6\$ 00; nửa năm 3\$ 50; ba tháng 1\$ 80.

Mua nội phần tuần thì cả năm 6\$ 00; nửa năm 3\$ 50; ba tháng 1\$ 80.

Còn đối với các độc-giải yêu qui đã mua phần tuần lâu nay rồi, Báo-báo kính gửi biếu mỗi vị ba số đầu của phần hằng ngày.

Như vậy nào muốn đọc luôn phần hằng ngày cho khỏi gián-đoan thì xin gửi thư và mand-dat luôn cho tòa-báo tùy theo hạn mua, cứ 3 tháng 3 p., 6 tháng 6 p. và trọn năm 12 p.

Đôi với các vị độc-giải cũ, Báo-báo lại đặt một cách đặc-biệt như vậy nữa: Vì nào muốn mua một tháng thì trả 1 p. hai tháng thì trả 2 p. cứ đó mà suy ra, chứ không có tăng trội về giá thành như trên kia.

Tòa-báo cũng vẫn giữ lệ như nay, nếu không có gửi mand-dat trước thì chúng tôi không thể gửi báo được.

Phụ-nữ Tân-văn

May rất khéo!!

Giá rất rẻ!!

TÂN-LOÏ

TAILLEUR COUPE ÉLEGANTE

Rue d'Espagne N° 134 :: SAIGON

VẬY MƠI TÌNH!

Tác giả: VIÊN-HOÀN

(Tiếp theo)

Hữu-Tâm vừa dứt lời, kể ông Thanh-Nhân cũng một người thanh niên ngoài cửa bước vào. Ông Thanh-Nhân năm nay chưa đầy 30 tuổi, song coi ông đã già, ấy cũng tại ông làm việc nhiều và lo nghĩ đêm ngày rất mệt nhọc mà ra vậy.

Trong lúc Các-Hương lại đứng nói chuyện cùng cha có thì Hữu-Tâm cũng lại bắt tay chào mừng chàng thanh-niên kia—tức là Văn-Anh—và nói:

—Tôi tưởng thấy lại đây rồi nên tôi lật đặt về, từ ra không có.

—Tôi cũng có ý muốn lại

sớm nhưng rồi gặp một người bạn kéo vô nhà hàng uống rượu và đàm đạo chơi mới thành ra trễ.

Vương-văn-Anh năm nay mới chừng 25 tuổi. Vóc trung, da trắng, mặt tròn, Văn-Anh chẳng những là một tay học thức rất thông minh, mà đi đứng cũng nghiêm trang, tánh tình cũng trung hòa nữa.

Hữu-Tâm với Văn-Anh đã quen biết nhau từ lúc còn nhỏ, còn đi học ở Saigon, và thường yêu-kính trọng nhau lắm.

Hữu-Tâm có tánh vui vẻ, hay nói cười, còn Văn-Anh thì lại nghiêm nghị, ít nói, có việc

chỉ vui mỉm, thấy chỉ mỉm mới là nhiều, chứ không bao giờ thấy có cười ra tiếng. Tuy hai người khác tánh ý nhau như thế, song lại thương yêu nhau như tình ruột thịt, lúc nào Văn-Anh không có về Baria thì thôi, chứ hễ có ở nhà, thì hằng ngày đều đến chơi với Hữu-Tâm, đàm đạo rất là tương-đắc.

Cách mấy năm trước, sau khi học đã thành tài rồi, thì Hữu-Tâm trở về Baria, chuyên nghề thương-mại, giúp việc cho cha, còn Văn-Anh thì lại ở lại Saigon, xin thì vào làm việc ở sở Mật-thám.

Hội Văn-Anh còn nhỏ, cha mẹ thấy bị rạn xe-hơi mà từ trần một lượt, để lại cho thấy một cái gia-tái gần hai muôn bạc.

Thầy yếm cái nghề trình-thám của thầy làm. Ngoài cái bữa phân-trừ tăng-khử báo

đề gìn giữ sự bình an cho lương-dân, thầy lại còn muốn mở trí khôn cho rộng, luyện sự nghe thấy cho tinh, bởi vậy thầy không thích nghề gì hơn là nghề đem trí óc tìm xét sự thiệt và bắt buộc kẻ gian cho chúng hết phá-khuyết xã-hội.

Ở sở Mật-thám mấy năm nay, không có cuộc bắt buộc quan-hệ, việc điều-trà khó khăn nào mà không có thầy dự, bởi vậy thầy được thưởng đôi ba cái mè-dạ rất là vinh-điện.

Đôi với anh em đồng-nghề, có nhiều người nói: « Ngày sau Văn-Anh sẽ làm lớn » còn đối với báo-ban ở ngoài ai cũng khen: « Làm trình-thám như Văn-Anh vậy mới nên làm thiệt. »

Hiện-kim, tuy Văn-Anh đang giúp việc nhà nước, song thầy vẫn thông-thả hơn các bạn đồng-liên-nhiên. Ấy cũng nhờ

thầy có tài trí, siêng năng, đã nhiều lần lập được công-trang lớn, nên quan-trên thường yêu, trong-dòng-thầy, thầy mới được thông-thả như vậy.

Saigon xa cách Baria có hơn 100 cây số, nhưng năm ba bữa là thấy thầy về một lần. Thầy là người yêu-mến có hương, nên không thể xa cách nó lâu ngày cho được.

Đang đó thanh-xuân, đã giầu sang lại thêm danh-giá, theo kẻ khác thì chắc không khỏi ăn-xát-phung-phí, làm cách làm kiểu, nhưng Văn-Anh lại khác. Thầy không hay đi chơi hội, hay hoặc đi thì cũng tìm đến nhà anh em mà đàm-đạo việc đời, tình-chuyện làm ăn, chứ không khi nào một mai nơi ca-lầu-từ-quán, xóm-lầu vườn-hoa như ai kia vậy.

Thầy có tánh cần-thận mà ngại-lạnh, nên trong-ròng-bầu-bạn không ai dám nói-rằng-đó

thầy tâm sự thầy được. Thầy ít nói ít cười, nhưng hề thấy nói một lời, tính một việc, thì cũng như rửa chén xuống đất, dính dính vào văng, không bao giờ sai chày được.

Vừa bước vào nhà, trông thấy Các-Hương, Văn-Anh đã cúi đầu chào một cách cung-kính, và bắt tay Hữu-Tâm rất niềm-nở. Các-Hương ngó Văn-Anh rồi hỏi:

—Anh về dưới này bao giờ?

—Tôi mới về. Tôi đi đi về về hoài, hơi nào mà hồi...

—Thiệt vậy. Tôi thấy anh về Baria hoài, tiền lương của anh có lẽ xe đó nó chín hết phần nữa!

—Đầu nó có ăn hết thì cũng phải chịu cho nó ăn, chứ biết làm sao được. Trong một tuần lễ, nếu tôi không được về một lần thì tôi sẽ xang buồn-bực khó-chịu quá.

Lê-Hữu-Tâm xen vô nói:

Tại thầy chưa có vợ và cũng không hay đi chơi nên ở Saigon thầy chẻ buồn, muốn về dưới này để gần gũi anh em đàm-đạo chơi, chứ khi nào thầy có vợ rồi, tôi dám chắc cả tháng thầy cũng không leo về đây nữa.

(Còn tiếp)

